

Oikeusministeriö

Kriminaalipoliittinen osasto

Asia: Lausunto tutkintavankeuden vaihtoehtoista ja järjestämisestä

Tutkintavankien pidempiaikainen säilyttäminen poliisin tiloissa on johtanut lukuisiin huomautuksiin mm. kansainvälisiltä valvontaelimiltä. Tilat eivät vastaa tutkintavankien pidempiaikaiselle säilyttämiselle asetettuja vaatimuksia. Työryhmän näkemys siitä, että tutkintavankien tilatarpeita suunniteltaisiin tulevaisuudessa nykyistä tiiviimmin yhteistyössä poliisin ja Rikosseuraamuslaitoksen kesken on perusteltu.

Vankilavirkailijain Liitto VVL r.y. haluaa kiinnittää lakiluonnoksessa huomiota seuraaviin seikkoihin:

1. Keinona tutkintavankien siirtäminen nykyistä nopeammin poliisin tiloista vankilaan tuntuu perustelluimmalta vaihtoehdolta. 3.1.2 otsikon alla olevat vaihtoehtoiset toimintamallit tuntuvat vaikeammin toteutettavilta.
Ongelmaton tämäkään vaihtoehto ei ole. Tutkintavankien erillään pitäminen ei onnistu aina nykyisinkään, saati sitten tutkintavankien määrän lisääntyessä. Ongelmaksi muodostuu tilojen ja henkilöstöresurssien käyttö. Suljetut vankilat ovat täynnä, joten vankien sijoittelu asumisen suhteen tuottaa ensimmäisen ongelman. Käytännön ongelmat erillisten ruokailujen, ulkoilujen, tapaamisten, vapaa-ajantoimintojen ym. suhteen tuottavat vielä suuremman ongelman. Näitä voidaan jonkin verran parantaa rakenteellisilla seikoilla, mutta valvontahenkilöstön työajan käyttö pienempiä vankiryhmiä tai yhteen vankiin kohdennettuja toimenpiteitä ajatellen tuottaa suuremman ongelman.
Toinen rakenteellinen ongelma, joka on luonnoksessa kuitenkin huomioitu, on kuulustelu ym. tilojen rakentaminen. Vanhoissa vankiloissa varsinaisten vankilarakennusten tilat ovat jo nyt tarkasti käytössä ja rakenteiden muuttaminen on usein hankalaa.
2. Sähköinen valvonta mahdollistaa henkilön paikantamisen ja seurannan sen suhteen, että valvottava pysyy tietyllä alueella tiettyyn aikaan. Näillä toimenpiteillä ei kuitenkaan pystytä ehkäisemään esitutkinnan vaikeuttamista, mikäli valvottava näin haluaisi tehdä. Samoin rikoksen uhrin tilanne on otettava huomioon. Näin ollen kynnys sähköiselle valvonnalle tutkintavankeuden vaihtoehtona on oltava korkealla.

Päihteettömyysvaatimus ei sisälly matkustuskieltoon eikä arestirangaistukseen. Suurella osalla tuomituista on jonkinasteinen päihdeongelma joten se, ettei päihteettömyyttä vaadita, tuntuu ristiriitaiselta. Päihteet ovat usein joko suoranainen tai välillinen syy rikokseen. Riski rikollisen toiminnan jatkamiseen siis kasvaa koska päihteettömyyttä ei vaadita. Epäselväksi jää myös se, mikä merkitys viikoittaisilla tapaamisilla on, koska myöskään niissä ei ole päihteettömyysvaatimusta. Virkamiehille on riski työskennellä päihtyneiden valvottavien kanssa, tapahtuu se sitten valvontakäynnillä tai yhdyskuntaseuraamustoimistossa. Koska tutkinta-arestia käytetään tutkintavankeuden sijaan, tulisi arestiin sisältyä päihteettömyysvaatimus myös siitä syystä, että päihteettömyysvaatimus on ehdoton myös vankilassa.

Katsomme tutkinta-arestin soveltuvan paremmin erityisesti nuoriin ja ensikertalaisiin, jolloin erityisesti voidaan ehkäistä vankeuden haitallisia vaikutuksia. Moninkertaisille rikoksenuusijoille tai taparikollisille nämä hyödyt eivät vastaavasti toteudu.

3. Matkustuskiellon ja tutkinta-arestin osalta ehdotetaan, että kaksi päivää tehostetussa matkustuskiellossa tai tutkinta-arestissa vastaisi yhtä päivää vankeutta. Tämä muuntosuhde tuntuu erittäin lievältä, ottaen huomioon kuinka suuri ero vankilassa toimeenpantavalla tutkintavankeudella ja em. seuraamuksilla on. Neljän suhde yhteen tuntuisi näihin vaihtoehtoihin suhteutettuna oikealta suhdeluvulta.
4. Rikosseuraamuslaitokselle aiheutuvien pysyvien lisäkustannusten on arvioitu olevan yhteensä 1,67 – 197 miljoonaa euroa. Kustannuksissa on huomioitu mm. lisääntyneet kuljetustehtävät ja henkilötyövuodet. Kuulustelutilojen lisäämisestä arvioidaan aiheutuvan n. 400 000 euron lisäkustannukset.

Kustannusten etukäteisarviointi on kuitenkin vaikeaa ja luvut ovat vain arvioita. Mikäli tutkintavankeuden vaihtoehdot järjestetään esitetyllä tavalla on toimintaa, kustannuksia ja henkilötyövuositarpeita tarkasteltava esim. 2 vuoden kuluttua. Mikäli resurssointi toimintaan ei ole toteutunut arvioidussa määrin, tulee puutteet korjata rahoituksen kautta.

5. Laitteiden toimivuus ja niiden toimiva huolto on entistä tärkeämpää toiminnan laajentuessa. Kaikilta osin nykyiset laitteet eivät ole toimintavarmoja, joten laatuun ja toimivuuteen on kiinnitettävä huomiota.

Helsinki 5.4.2016

Jari Tuomela

puheenjohtaja/pääluottamusmies

Vankilavirkailijain Liitto VVL r.y.

